

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (szósta izba)

z dnia 8 października 2020 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Przejście wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości – Dyrektywa 2008/115/WE – Wspólne normy i procedury stosowane przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie w nich przebywających obywateli państw trzecich – Artykuł 6 ust. 1 i art. 8 ust. 1 – Nielegalny pobyt – Krajowe przepisy przewidujące zastosowanie, w zależności od okoliczności, grzywny albo wydalenia – Skutki wyroku z dnia 23 kwietnia 2015 r. Zaizoune (C-38/14, EU:C:2015:260) – Krajowe przepisy bardziej korzystne dla zainteresowanego – Skutek bezpośredni dyrektyw – Granice

W sprawie C-568/19

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (wyższy trybunał sprawiedliwości Kastylii-La Manchy, Hiszpania) postanowieniem z dnia 11 lipca 2019 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 25 lipca 2019 r., w postępowaniu:

MO

przeciwko

Subdelegación del Gobierno en Toledo,

TRYBUNAŁ (szósta izba),

w składzie: C. Toader, pełniąca obowiązki prezesa izby, M. Safjan (sprawozdawca) i N. Jääskinen, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Bobek,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu rządu hiszpańskiego – L. Aguilera Ruiz, w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej – C. Cattabriga oraz I. Galindo Martín, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

* Język postępowania: hiszpański.

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz.U. 2008, L 348, s. 98).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między MO a Subdelegación del Gobierno en Toledo (delegaturą administracji rządowej w prowincji Toledo, Hiszpania) w przedmiocie nielegalnego pobytu MO na terytorium hiszpańskim.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Artykuł 1 dyrektywy 2008/115, zatytułowany „Przedmiot”, stanowi:
„Niniejsza dyrektywa określa wspólne normy i procedury, które mają być stosowane przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich, zgodnie z prawami podstawowymi jako zasadami ogólnymi prawa wspólnotowego oraz prawa międzynarodowego, w tym z obowiązkami w zakresie ochrony uchodźców oraz praw człowieka”.
- 4 Artykuł 3 tej dyrektywy przewiduje:
„Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:
[...]
4) »decyzja nakazująca powrót« oznacza decyzję administracyjną lub orzeczenie sądowe, w których stwierdza się lub uznaje, że obywatel państwa trzeciego przebywa w państwie członkowskim nielegalnie, oraz nakłada się lub stwierdza zobowiązanie do powrotu;
5) »wydalenie« oznacza wykonanie zobowiązania do powrotu, czyli fizyczny przewóz osoby poza terytorium państwa członkowskiego;
[...]
- 5 Artykuł 4 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Korzystniejsze postanowienia”, stanowi w ust. 2 i 3:
„2. Niniejsza dyrektywa nie narusza żadnych przepisów dorobku Wspólnoty w dziedzinie polityki imigracyjnej i azylowej, które mogą być korzystniejsze dla obywatela państwa trzeciego.
3. Niniejsza dyrektywa nie narusza prawa państw członkowskich do przyjęcia lub zachowania przepisów korzystniejszych dla osób objętych jej zakresem zastosowania, o ile przepisy te są zgodne z niniejszą dyrektywą”.

6 Zgodnie z brzmieniem art. 6 tej samej dyrektywy, zatytułowanego „Decyzja o zobowiązaniu do powrotu”:

„1. Bez uszczerbku dla wyjątków, o których mowa w ust. 2–5, państwa członkowskie wydają decyzję nakazującą powrót każdemu obywatelowi państwa trzeciego nielegalnie przebywającemu na ich terytorium.

2. Obywatele państw trzecich nielegalnie przebywający na terytorium jednego z państw członkowskich oraz posiadający ważne zezwolenie na pobyt lub inne zezwolenie upoważniające ich do pobytu wydane przez inne państwo członkowskie, mają obowiązek natychmiast udać się na terytorium tego państwa członkowskiego. Jeżeli dany obywatel państwa trzeciego nie wypełni tego obowiązku lub gdy natychmiastowy wyjazd danego obywatela państwa trzeciego jest konieczny ze względów porządku publicznego lub bezpieczeństwa narodowego, zastosowanie ma ust. 1.

3. Państwa członkowskie mogą wstrzymać się od wydania decyzji nakazującej powrót wobec obywatela państwa trzeciego nielegalnie przebywającego na nich terytorium, jeżeli dany obywatel państwa trzeciego zostanie przyjęty przez inne państwo członkowskie na podstawie dwustronnych umów lub porozumień obowiązujących w chwili wejścia w życie niniejszej dyrektywy. W takim przypadku państwo członkowskie, które przyjęło danego obywatela państwa trzeciego, stosuje ust. 1.

4. Państwa członkowskie mogą w dowolnym momencie postanowić o wydaniu obywatelowi państwa trzeciego nielegalnie przebywającego na ich terytorium, niezależnego zezwolenia na pobyt lub innego zezwolenia upoważniającego go do pobytu, ze względu na jego ciężką sytuację albo z przyczyn humanitarnych lub z innych przyczyn. W takim przypadku nie wydaje się decyzji nakazującej powrót. Jeżeli decyzja nakazująca powrót została już wydana, należy ją uchylić lub zawiesić na okres ważności wspomnianego zezwolenia na pobyt lub innego zezwolenia upoważniającego do pobytu.

5. Jeżeli wobec obywatela państwa trzeciego nielegalnie przebywającego na terytorium danego państwa członkowskiego toczy się procedura mająca na celu przedłużenie ważności zezwolenia na pobyt lub innego zezwolenia upoważniającego do pobytu, wspomniane państwo członkowskie rozważa wstrzymanie się od wydania decyzji nakazującej powrót aż do zakończenia toczącej się procedury, bez uszczerbku dla ust. 6.

[...]”.

7 Artykuł 7 dyrektywy 2008/115, zatytułowany „Dobrowolny wyjazd”, stanowi w ust. 1 i 4:

„1. Bez uszczerbku dla wyjątków, o których mowa w ust. 2 i 4, w decyzji nakazującej powrót wyznacza się odpowiedni termin dobrowolnego wyjazdu, który wynosi od siedmiu do trzydziestu dni [...].

[...]

4. Jeżeli istnieje ryzyko ucieczki lub jeżeli wniosek o pozwolenie na legalny pobyt został odrzucony jako oczywiście bezzasadny lub zawierający fałszywe informacje, lub jeżeli dana osoba stanowi zagrożenie dla porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa narodowego, państwo członkowskie może wstrzymać się od wyznaczenia terminu dobrowolnego wyjazdu [...]”.

8 Artykuł 8 tej dyrektywy, zatytułowany „Wydalenie”, przewiduje w ust. 1:

„Państwa członkowskie podejmują wszelkie środki niezbędne do wykonania decyzji nakazującej powrót, jeżeli żaden termin dobrowolnego wyjazdu nie został wyznaczony zgodnie z art. 7 ust. 4 lub jeżeli zobowiązanie do powrotu nie zostało wykonane w terminie dobrowolnego wyjazdu zgodnie z art. 7”.

Prawo hiszpańskie

- 9 Artykuł 53 ust. 1 lit. a) Ley Orgánica 4/2000, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social (ustawy organicznej nr 4/2000 o prawach i swobodach cudzoziemców w Hiszpanii oraz o ich integracji społecznej) z dnia 11 stycznia 2000 r. (BOE nr 10 z dnia 12 stycznia 2000 r., s. 1139), zmienionej przez Ley Orgánica 2/2009 (ustawę organiczną nr 2/2009) z dnia 11 grudnia 2009 r. (BOE nr 299 z dnia 12 grudnia 2009 r., s. 104986) (zwanej dalej „ustawą o cudzoziemcach”) definiuje jako „poważne” wykroczenie „nielegalne przebywanie na terytorium hiszpańskim wskutek nieprzedłużenia pozwolenia na pobyt, nieotrzymania pozwolenia na pobyt lub gdy minęły ponad trzy miesiące od dnia, kiedy pozwolenie na pobyt utraciło ważność, jeżeli zainteresowany nie złożył wniosku o ponowne wydanie pozwolenia na pobyt w terminie przewidzianym we właściwych przepisach”.
- 10 Zgodnie z art. 55 ust. 1 lit. b) ustawy o cudzoziemcach poważne wykroczenie powoduje nałożenie kary grzywny w wysokości od 501 EUR do 10 000 EUR.

- 11 Artykuł 57 tej ustawy stanowi:

„1. Jeżeli sprawcami czynów wypełniających znamiona wykroczeń określonych jako bardzo poważne lub wykroczeń poważnych wskazanych w art. 53 ust. 1 lit. a), b), c), d) oraz f) niniejszej ustawy organicznej są cudzoziemcy, możliwe jest zastąpienie, przy poszanowaniu zasady proporcjonalności, kary grzywny wydaleniem z terytorium hiszpańskiego, po przeprowadzeniu odpowiedniego postępowania administracyjnego i na mocy decyzji, której uzasadnienie zawiera ocenę okoliczności faktycznych stanowiących wykroczenie.

[...]

3. W żadnym przypadku nie można stosować łącznie kary grzywny i wydalenia.

[...]”.

- 12 Artykuł 63 wspomnianej ustawy, dotyczący „trybu priorytetowego”, przewiduje w ust. 7:

„Wykonanie nakazu wydalenia w przypadkach wskazanych w niniejszym artykule ma miejsce w trybie natychmiastowym”.

- 13 Zgodnie z art. 63a ust. 2 tej samej ustawy:

„Decyzja w przedmiocie wydalenia wydana w trybie zwykłym wskazuje termin na dobrowolne opuszczenie terytorium państwa przez jej adresata. Termin ten nie może być krótszy niż siedem dni ani dłuższy niż trzydzieści dni, a rozpoczyna bieg w dniu doręczenia wspomnianej decyzji. Wyznaczony w nakazie wydalenia termin na dobrowolne opuszczenie terytorium państwa może zostać przedłużony o rozsądny okres stosownie do okoliczności danej sprawy, takich jak czas trwania pobytu, sprawowanie opieki nad dziećmi w wieku szkolnym lub istnienie innych więzi rodzinnych i społecznych”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 14 W dniu 14 stycznia 2017 r. Comisaría de Talavera de la Reina (komisariat policji w Talavera de la Reina, Hiszpania) zdecydował o wszczęciu postępowania w przedmiocie wydalenia w trybie priorytetowym w odniesieniu do MO, obywatela Kolumbii, ze względu na podnoszone naruszenie art. 53 ust. 1 lit. a) ustawy o cudzoziemcach.

- 15 W toku tego postępowania MO oświadczył, że przybył do Hiszpanii w 2009 r. w wieku 17 lat na podstawie wizy oraz pozwolenia na pobyt wydanych w celu umożliwienia mu połączenia z matką. MO przedstawił paszport ważny do dnia 24 grudnia 2018 r., kartę pobytu ważną do 2013 r. oraz zaświadczenie o rejestracji w gminie Talavera de la Reina, która to rejestracja miała miejsce w 2015 r. MO wskazał, że w wielu okresach swojego pobytu w Hiszpanii pracował, i przestawił szereg umów o pracę oraz zaświadczenie o okresach uiszczania składek na ubezpieczenie społeczne, a także zaświadczenie z banku. Oświadczył on, że nie figuruje w rejestrze karnym oraz że posiada stałe miejsce zamieszkania w Talavera de la Reina. MO przedstawił również inne dokumenty, w szczególności kartę gminnej biblioteki, kartę ubezpieczenia zdrowotnego oraz zaświadczenia o odbytych kursach i szkoleniach.
- 16 W dniu 3 lutego 2017 r. Subdelegado del Gobierno en Toledo (delegat administracji rządowej w prowincji Toledo, Hiszpania, zwany dalej „przedstawicielem rządu”) wydał w odniesieniu do MO, na podstawie art. 53 ust. 1 lit. a) ustawy o cudzoziemcach, decyzję o wydaleniu wraz z zakazem ponownego wjazdu na terytorium hiszpańskie przez okres pięciu lat. Przedstawiciel rządu oparł się w tym względzie na orzecznictwie Tribunal Supremo (sądu najwyższego, Hiszpania) dopuszczającym wydalenie, w przypadku gdy nielegalnemu pobytowi towarzyszy negatywny czynnik dotyczący zachowania zainteresowanego. W postępowaniu głównym owe czynniki wiązały się z okolicznością, że zainteresowany nie wykazał, iż dostał się na terytorium hiszpańskie przez stanowisko kontroli granicznej, nie wskazał długości swojego pobytu w tym państwie członkowskim i nie posiadał żadnego dowodu tożsamości. Ponadto przedstawiciel rządu stwierdził, że wydalenie nie pociągnie za sobą – odmiennie niż podnosił MO – rozłączenia go z rodziną, ponieważ MO nie wykazał istnienia więzów z bezpośrednimi wstępnymi lub zstępnymi mającymi legalne miejsce zamieszkania w Hiszpanii.
- 17 MO zaskarżył wydaną przez przedstawiciela rządu decyzję o wydaleniu do Juzgado de lo Contencioso-Administrativo de Toledo (sądu administracyjnego w Toledo, Hiszpania), który skargę tę oddalił.
- 18 Od wspomnianego wyroku MO wniósł apelację do Tribunal Superior de Justicia de Castilla–La Mancha (wyższego trybunału sprawiedliwości Kastylii–La Manchy, Hiszpania).
- 19 Sąd ten wyjaśnia, że przyjęta przez Tribunal Supremo (sąd najwyższy) wykładnia krajowych przepisów wspomniana w pkt 16 niniejszego wyroku została uwzględniona przez hiszpańskiego ustawodawcę w ramach nowelizacji tych przepisów na mocy ustawy organicznej 2/2009.
- 20 Sąd odsyłający jest zdania, że przedstawiciel rządu niesłusznie stwierdził istnienie negatywnego czynnika dotyczącego zachowania MO. Ten ostatni miał bowiem w toku postępowania przedstawić ważny paszport, wizę upoważniającą do wjazdu na terytorium hiszpańskie oraz zezwolenia na pobyt ważne do roku 2013. Ponadto MO miały łączyć z Hiszpanią więzy społeczne i rodzinne.
- 21 Co się tyczy zachowania MO, sąd odsyłający wskazuje, że z przedłożonych mu akt nie można wywieść informacji o jakimkolwiek czynniku negatywnym ponad sam nielegalny pobyt zainteresowanego w Hiszpanii.
- 22 Wobec powyższego sąd odsyłający zastanawia się nad konsekwencjami, jakie należy wyciągnąć z wyroku z dnia 23 kwietnia 2015 r., Zaizoune (C-38/14, EU:C:2015:260) w odniesieniu do MO. W wyroku tym Trybunał orzekł bowiem, że dyrektywę 2008/115 należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego, które w przypadku nielegalnego pobytu obywatela państwa trzeciego na terytorium tego państwa przewiduje, w zależności od okoliczności, albo nałożenie kary grzywny, albo orzeczenie wydalenia, których to środków nie można ze sobą łączyć.

- 23 Jak wskazuje sąd odsyłający, w niniejszej sprawie sytuacja MO podlega tym samym przepisom krajowym co przepisy mające zastosowanie w sprawie, w której wydany został ów wyrok Trybunału. Ponadto, zgodnie z wykładnią przyjętą przez Tribunal Supremo (sąd najwyższy) przed ogłoszeniem wspomnianego wyroku wydalenie z terytorium krajowego obywatela państwa trzeciego przebywającego w Hiszpanii nielegalnie mogło zostać nakazane wyłącznie w obliczu dodatkowych okoliczności obciążających.
- 24 Po ogłoszeniu wyroku z dnia 23 kwietnia 2015 r., Zaizoune (C-38/14, EU:C:2015:260) Tribunal Supremo (sąd najwyższy) orzekł, w szczególności w wyroku z dnia 30 maja 2019 r., że hiszpańskie organy administracyjne i sądowe są uprawnione do odmowy zastosowania przepisów ustawy o cudzoziemcach, które przewidują pierwszeństwo nałożenia grzywny i wymagają, by wydalenie było jednoznacznie uzasadnione istnieniem okoliczności obciążających. W ten sposób, zdaniem sądu odsyłającego, Tribunal Supremo (sąd najwyższy) zastosował bezpośrednio przepisy dyrektywy 2008/115 na niekorzyść zainteresowanego, zaostrzając jego odpowiedzialność karną. W wyniku ogłoszenia wyroku z dnia 23 kwietnia 2015 r., Zaizoune (C-38/14, EU:C:2015:260) hiszpańskie sądy miały bowiem być zobowiązane do takiego bezpośredniego stosowania tej dyrektywy, nawet jeśli owo stosowanie odbywało się ze szkodą dla zainteresowanych.
- 25 W przekonaniu sądu odsyłającego wątpliwe jest, by w postępowaniu głównym możliwe było bezpośrednie oparcie się na dyrektywie 2008/115 celem nakazania wydalenia MO, nawet w braku okoliczności obciążających nakładających się na nielegalny pobyt zainteresowanego na terytorium hiszpańskim. Sąd ten przypomina w tym względzie orzecznictwo Trybunału, które wyłącza możliwość bezpośredniego zastosowania przepisów dyrektywy w odniesieniu do jednostki, w szczególności wyroki z dnia 26 lutego 1986 r., Marshall (152/84, EU:C:1986:84) i z dnia 11 czerwca 1987 r., X (14/86, EU:C:1987:275). Ponadto ów sąd wskazuje na wyrok z dnia 5 grudnia 2017 r. M.A.S. i M.B. (C-42/17, EU:C:2017:936), który ustanawia granice dla zgodnej wykładni dyrektyw w świetle zasady ustawowej określoności czynów zabronionych i kar.
- 26 W tych okolicznościach Tribunal Superior de Justicia de Castilla–La Mancha (wyższy trybunał sprawiedliwości Kastylia–La Manchy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy wykładnia wyroku z dnia 23 kwietnia 2015 r., Zaizoune (C-38/14, EU:C:2015:260), zgodnie z którą hiszpańskie organy administracji publicznej i sądy mogą stosować bezpośrednio dyrektywę 2008/115, na niekorzyść obywatela państwa trzeciego, z pominięciem i niestosowaniem uregulowania krajowego korzystniejszego w zakresie przewidzianych kar, a ze zwiększeniem odpowiedzialności karnej oraz ewentualnym nieprzestrzeganiem zasady legalności w sprawach karnych, jest zgodna z orzecznictwem Trybunału dotyczącym granic bezpośredniej skuteczności dyrektyw; oraz czy niezgodności uregulowania hiszpańskiego z dyrektywą [2008/115] należy zaradzić nie w ten sposób, lecz raczej w drodze zmiany przepisów prawa lub zastosowania środków przewidzianych przez prawo [Unii] w celu skłonienia państwa członkowskiego do należytej transpozycji dyrektyw?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 27 W swoim pytaniu sąd odsyłający zmierza co do istoty do ustalenia, czy dyrektywę 2008/115 należy interpretować w ten sposób, że jeżeli krajowe przepisy przewidują, w przypadku nielegalnego pobytu obywatela państwa trzeciego na terytorium państwa członkowskiego, albo nałożenie grzywny, albo nakazanie wydalenia – przy czym ten ostatni środek można zastosować wyłącznie w sytuacji wystąpienia okoliczności obciążających po stronie owego obywatela państwa trzeciego, które nakładają się na jego nielegalny pobyt – to właściwy krajowy organ może oprzeć się bezpośrednio na przepisach tej dyrektywy w celu wydania decyzji nakazującej powrót i jej wykonania, nawet w braku takich okoliczności obciążających.

- 28 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że jak wynika z postanowienia odsyłającego, wspomniane przepisy krajowe, mające zastosowanie od chwili przyjęcia ustawy organicznej 2/2009, która zmieniła ustawę organiczną 4/2000, usankcjonowały wspomniane w pkt 23 niniejszego wyroku rozwiązanie przyjęte przez Tribunal Supremo (sąd najwyższy).
- 29 Przepisy te były przedmiotem wyroku z dnia 23 kwietnia 2015 r., Zaizoune (C-38/14, EU:C:2015:260). Jak wynika z pkt 31 i 32 tego wyroku, art. 6 ust. 1 dyrektywy 2008/115 przewiduje w pierwszej kolejności i jako zasadę obowiązek wydania przez państwa członkowskie decyzji nakazującej powrót wobec każdego obywatela państwa trzeciego nielegalnie przebywającego na ich terytorium. Po stwierdzeniu, że pobyt ma charakter nielegalny, właściwe organy są bowiem zobowiązane – zgodnie z tym artykułem i z zastrzeżeniem wyjątków określonych w jego ust. 2–5 – do wydania decyzji nakazującej powrót.
- 30 Trybunał orzekł, że przepisy hiszpańskie takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, które – w przypadku nielegalnego pobytu obywatela państwa trzeciego na terytorium Hiszpanii – przewidują, w zależności od okoliczności, albo nałożenie kary grzywny, albo nakazanie wydalenia, których to środków nie można ze sobą łączyć, mogą nie osiągać pożądanego rezultatu w świetle stosowania wspólnych norm i procedur określonych w dyrektywie 2008/115 i, w danym wypadku, opóźnić powrót, naruszając w ten sposób skuteczność tej dyrektywy (zob. podobnie wyrok z dnia 23 kwietnia 2015 r., Zaizoune, C-38/14, EU:C:2015:260, pkt 40).
- 31 W konsekwencji Trybunał stwierdził, że dyrektywę 2008/115, w szczególności jej art. 6 ust. 1 i art. 8 ust. 1 w związku z art. 4 ust. 2 i 3 należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie takim przepisom (wyrok z dnia 23 kwietnia 2015 r., Zaizoune, C-38/14, EU:C:2015:260, pkt 41).
- 32 Jak wynika z postanowienia odsyłającego, po ogłoszeniu tego wyroku Trybunału Tribunal Supremo (sąd najwyższy) orzekł, że hiszpańskie organy administracyjne i sądowe są uprawnione do odmowy zastosowania tych krajowych przepisów niezgodnych z dyrektywą 2008/115 i do oparcia się bezpośrednio na tej dyrektywie w celu zastosowania wydalenia w przypadku nielegalnego pobytu na terytorium Hiszpanii, nawet w braku innych okoliczności obciążających.
- 33 W tym względzie należy przypomnieć, że stosując prawo wewnętrzne – i w granicach wyznaczonych przez zasady ogólne prawa – sądy krajowe są zobowiązane, tak dalece, jak jest to możliwe, dokonywać jego wykładni w świetle brzmienia i celu rozpatrywanej dyrektywy, by osiągnąć przewidziany w niej rezultat (wyrok z dnia 19 marca 2020 r., Sánchez Ruiz i in., C-103/18 i C-429/18, EU:C:2020:219, pkt 121).
- 34 W niniejszej sprawie sąd odsyłający, do którego należy ustalenie, czy jest w stanie dokonać zgodnej z prawem Unii wykładni rozpatrywanych w postępowaniu głównym przepisów krajowych, wydaje się wykluczać taką możliwość. Uważa on, że w takiej sytuacji powstaje pytanie, czy bezpośrednie stosowanie tej dyrektywy jest możliwe, jeżeli odbywa się ono na niekorzyść zainteresowanego.
- 35 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału sama dyrektywa nie może tworzyć obowiązków dla jednostki, a tym samym przepis dyrektywy nie może zostać jako taki powołany wobec niej przez państwo członkowskie (zob. podobnie wyroki: z dnia 26 lutego 1986 r., Marshall, 152/84, EU:C:1986:84, pkt 48; z dnia 12 grudnia 2013 r., Portgás, C-425/12, EU:C:2013:829, pkt 22).
- 36 Co za tym idzie, zważywszy, że krajowe przepisy mające zastosowanie w postępowaniu głównym do MO przewidują, że wydalenie w rozumieniu tych przepisów przebywającego na terytorium Hiszpanii obywatela państwa trzeciego może zostać nakazane wyłącznie w obliczu dodatkowych obciążających go okoliczności nakładających się na jego nielegalny pobyt i jeżeli przepisy te nie mogą być przedmiotem wykładni zgodnej z dyrektywą 2008/115, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego, to

państwo członkowskie nie może oprzeć się na tej dyrektywie w celu przyjęcia w odniesieniu do MO decyzji nakazującej powrót w rozumieniu wspomnianej dyrektywy ani wykonać tej decyzji, nawet w braku owych okoliczności obciążających.

- 37 Mając na uwadze całość powyższych rozważań, na zadane pytanie należy odpowiedzieć, że dyrektywę 2008/115 należy interpretować w ten sposób, że jeżeli w przypadku nielegalnego pobytu obywatela państwa trzeciego na terytorium państwa członkowskiego krajowe przepisy przewidują albo nałożenie grzywny, albo nakazanie wydalenia – przy czym ten ostatni środek można zastosować wyłącznie w sytuacji wystąpienia po stronie owego obywatela państwa trzeciego okoliczności obciążających, które nakładają się na jego nielegalny pobyt – właściwy krajowy organ nie może oprzeć się bezpośrednio na przepisach tej dyrektywy w celu wydania decyzji nakazującej powrót i jej wykonania, nawet w braku takich okoliczności obciążających.

W przedmiocie kosztów

- 38 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (szósta izba) orzeka, co następuje:

Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich należy interpretować w ten sposób, że jeżeli w przypadku nielegalnego pobytu obywatela państwa trzeciego na terytorium państwa członkowskiego krajowe przepisy przewidują albo nałożenie grzywny, albo nakazanie wydalenia – przy czym ten ostatni środek można zastosować wyłącznie w sytuacji wystąpienia po stronie owego obywatela państwa trzeciego okoliczności obciążających, które nakładają się na jego nielegalny pobyt – właściwy krajowy organ nie może oprzeć się bezpośrednio na przepisach tej dyrektywy w celu wydania decyzji nakazującej powrót i jej wykonania, nawet w braku takich okoliczności obciążających.

Podpisy